

**Biskop i Nidaros
Herborg Finnset**

1

**Visitat i Ørland og Bjugn sokn
i Fosen prosti**

Kirka i Ørland og Bjugn – tar livet på alvor

11. – 17. november 2024

Visitatoppsummering

Søndag 17. november 2024

Innledning

Denne visitasen har overskrifta «Kirka i Ørland og Bjugn – tar livet på alvor»

Formålet med å ha ei overskrift, et slikt fokus er akkurat det: å ha *fokus*, og spørre seg: Hva er det vi vil oppnå med det vi gjør?

Hvordan kan vi bruke visitasen til å samtale om det som er viktig for dere, og som særpreger de lokalsamfunnene som sammen utgjør fellesskapet i Ørland og Bjugn?

Hvordan skal dere sammen være kirke her?

Hvordan kan dere sammen skape en sammenheng som gjør at kirka bidrar til *mer himmel på jord*, og at kirka kan være *mer for flere*, slik Den norske kirkes visjon sier det så fint?

Kirka tar livet på alvor: Det er et fokus med innebygd fallhøyde. Vi må alltid spørre: er vi på rett sted – til rett tid? Vi synes vi har møtt ei kirke som ønsker å gjøre akkurat det – *ta livet på alvor* - slik det er. Vi kan godt si at *alt som angår folk, angår kirka*. Broa mellom fortid og framtid er den tida som er *nå*. Det er nå det er vår mulighet – og vår tid- nå er det vi som gå ut på den broa som leder til hverandre, til nye fellesskap, og til håp, vennskap og livsmot.

Vi har møtt mye livsglede og pågangsmot: Aktive pensjonister er ryggraden i mye av frivilligheten. Takk for alle gode fellesskap som finnes, og som er der fordi noen tar ansvaret med å organisere og delta!

Kirka i Bjugn og Ørland har lenge hatt oppmerksomhet på barn og unge. Ungdom trenger trygge fellesskap å delta og høre til i. Gjennom konfirmasjonstida og deltakelse på andre ungdoms-arenaer møter kirka de fleste unge i årskullet. Vi har hørt om økt oppmerksomhet på unge som faller utenfor, og utfordringene med å finne gode måter å skape meningsfulle hverdager på. Hvordan kan vi fortsette å skape gode fellesskap som kan bli et sted å høre til – vite seg verdsatt og være trygge sammen?

Ørland er en kommune med ganske mye flytting inn og ut igjen: Ansatte og familier knyttet til Forsvaret er ei av gruppene som kommer og blir ei tid. Det trengs gjestfrihet og åpne møteplasser. Hva kan kirka være med og skape, sammen med andre? Det er oppmuntrende å møte arbeid som går på tvers av aldersgrenser og språkbarrierer.

Som vertsmenighet og nøkkelsted for Kystpilegrimsleia, med Ørland kirke og Austråttborgen på veien til Nidaros, trengs det gjestfrihet, og åpenhet mot de som kommer og er her ei lita stund: kort eller lang.

Å bygge fellesskap som kan vokse slik treet gjør, gir en sammenheng med stadig flere greiner som strekker seg oppover og utover, og med røtter som stadig går dypere. Sørg for at fellesskapets tre vokser, og har gode røtter!

Denne uka har vi hatt fire kveldsarrangementer: to gudstjenester og to kulturkvelder i fire ulike kirker. Alle har vært gode felles opplevelser av å høre til i det store kirkas fellesskap, i gudstro, håp og kjærlighet. Takk for alle fire opplevelsene av noe fint!

Å være på visitas er å se. Å være på visitas er å spørre: «Hvordan står det til?» De omfattende visitas-besøkene er en viktig del av biskopens tilsynsarbeid, som er der for å støtte, inspirere og

veilede menigheter og ansatte, og synliggjøre kirkas nærvær i lokalsamfunnet. Visitasen kan beskrives som et spill: vi ser oss selv, vi kan kjenne oss igjen og bli glad for det vi ser. Her gis det en mulighet til å spørre: hva kan fornyes, og hva skal få være slik det er? Vi kan se på dagens situasjon, og snakke sammen om hvor og hvordan veien går videre for den lokale kirka.

Takk for gode opplevelser og fine samtaler denne uka.

Møte med de ansatte

Visitasen starter alltid med gudstjenestefeiring og møte med de ansatte. Denne gangen begynte vi på Storfosna mandag kveld, og i Bjugn kirke på tirsdag morgen. Taize-gudstjeneste om kvelden, og morgengudstjenesten som minnet oss på å ta livet i sitt store og rike mangfold, på alvor.

Det er fint å starte her: å feire gudstjeneste for å minne hverandre om Guds nærhet og nåde, og så møte menighetens medarbeidere. De har på hver sin måte i oppdrag å bidra til *Mer himmel på jord*.

De to soknene Ørland og Bjugn fikk for fem år siden som utfordring å finne ut av det med hverandre i samme fellesrådsorganisasjon. Ikke selvvalgt, men pålagt – og dermed ikke så rett fram: To organisasjoner, kulturer og kirkestaber. Dere har brukt tid, møtt ulike utfordringer, tatt noen vanskelige valg, og funnet nye måter å løse oppgavene på. Nå deler dere det meste av oppgaver og ressurser. Dere kjenner hverandre godt, har fokus på samhandling og godt samarbeid. Lykke til med veien videre!

I møte med de ansatte var det fint å høre at dere snakker godt om arbeidsfellesskapet, om verdien av gode kollegaer, om raushet og tillit, om godt samarbeid og gode menneskemøter. Samtidig satte dere også ord på hvordan det må skapes rom og trygghet til å snakke om og arbeide med det som kan gjøres annerledes og fungere bedre. Et godt arbeidsmiljø gjør seg ikke selv, og kan aldri tas for gitt. Det må vedlikeholdes og gjenskapes hver dag. Det er klokt å blankpusse det som gir energi, fremmer trivsel og gjør oss stolte. Så ligger det også en forpliktelse der til å arbeide med et bedre arbeidsmiljø, og slik at vi ser oppdraget vårt: bidra til mer himmel på jord.

Takk for en tillitsfull samtale hvor vi fikk lytte til den enkeltes fortelling om hva som gir trivsel, mening og arbeidsglede. Takk for alles trofasthet på sin plass og til sin oppgave. I en lokalmenighet trenger vi *alle* ansatte, og alle de funksjoner dere fyller! I deres arbeidshverdag er dere alle - i hver deres oppgaver, kirkas ansikt i møte med innbyggerne. Takk for fortellingene om gode kolleger, viktige menneskemøter og engasjement, og for å ta livet, hverandre og kirkas oppdrag på alvor.

Møte med rådene

I alle visitaser er møte med menighetsråd og fellesråd viktige møter. Begge rådene har sitt mandat fra soknet. Menighetsrådet har ansvar for at kirken er synlig i lokalsamfunnet gjennom gudstjenesteliv, undervisning, diakoni og ulike tiltak. Fellesrådet forvalter lokalkirkens økonomiske og menneskelige ressurser på vegne av soknet eller soknene. Soknet har slik to sidestilte organer som arbeider i gjensidig avhengighet og respekt til soknets, lokalsamfunnets og kirkas beste.

I møtet med menighetsrådene fikk vi møte et sterkt engasjement og stor kjærlighet til kirka. «Kirka vårres. Vennlig, modig og stolt». Det står det på koppen som Bjugn menighet har laget i forberedelsen av denne visitasen. Slik ønsker dere å fremstå sammen og hver for dere. Håpet er at koppen vil bli brukt under kirkekaffen, og at de tre viktige, små ordene setter i gang samtaler: *Hva vil det si å være en vennlig menighet? På hvilken måte trenger vi å være modige? Hva er vi stolte av?*

Dere får til mye. Dere arbeider godt og har mye å være stolte av.

Vi har hørt om stor dugnadsinnsats og frivillighet som en bærebjelke i begge sokn. Det handler om å utvikle Møtepunktet på Brekstad, om kirkeutvalgene i Bjugn, basar og julemesse, tacotorsdag og jubileum for 50-årskonfirmanter, Sjømannskirke-møte, formiddagskaffe, seniorkaffe, adventsmiddager, vårdugnader, Åpen kirke – og mye mer.

I mange sammenhenger snakker vi om frivillighet som en mulighet til å realisere prosjekter og tiltak som vi ikke har økonomi eller ansatte til. Ofte vil vi ha tak i frivillige til å gjøre det vi tenker trengs å skje, i stedet for å ta utgangspunkt i hva de vi møter har med seg av ønsker og kunnskap. Begynner vi i feil ende noen ganger? Frivilligheten kommer fra et sted: fra sammenhengen og fellesskapet hvor vi ønskes velkommen, hvor vi kan få høre til, og skrive oss inn – ikke bare i gjesteboka, men i det felles levende livet. Da kan vi få lyst til å gjøre noe for andre og for fellesskapet, og bruke tid, krefter og kompetanse til glede for oss selv og andre. Vi trenger å være ventet og høre til i et fellesskap sammen med andre, først. Det kan det bli meningsfulle hverdager og oppgaver av. Frivillighet er bærebjelken, fikk vi høre. Viktig for den enkelte og viktig for fellesskapet.

Summen av de ansattes arbeid, rådernes engasjement og frivillighetens bidrag til fellesskapet og den enkelte, gjør kirka til en viktig bidragsyter til det limet som holder oss sammen som menighet, lokalsamfunn og nasjon.

Som trossamfunn handler det om å være med og skape fellesskap preget av nåde, tro, håp, og kjærlighet.

Som folkekirke er det kirkas samfunnsoppdrag å bidra til gode og inkluderende lokalsamfunn.

Nye tider – nye utfordringer – nye muligheter

Å være lokal kirke er gjenkjennelig – vi vet hva det handler om. Det er det trygge pulsslaget som alltid er der med prestatjeneste, med gudstjenestefeiring og kirkelige handlinger. Samtidig skal kontroll-spørsmålet alltid være der: Lykkes vi med det vi holder på med? Krever vår tid at vi bruker kirkene og de ansatte annerledes og til andre ting enn før?

Å være kirke for dagens mennesker på vårt sted er en oppgave som hele tida er i endring. Fortellinga om Guds kjærlighet, om nåde, håp, tro og fellesskap er den samme, men må stadig tolkes og fortelles på nytt og på nye måter for oss som er her nå. Hvordan ivaretar kirka denne oppgaven? Hvordan møter vi som lokal kirke det som skjer hos oss? Broa mellom fortid og framtid er den tida som er *nå*. Det er nå det er vår tid, og vår mulighet.

Visitasen har tatt oss med til Taize-gudstjeneste i Storfosna kirke, allsang i Jøssund kirke og kulturkveld i Hegvik kirke, vi har vært med på taco-torsdag og hørt om Salmer på pub. Så fint! Kultur- og salmekveldene under visitasen er gode eksempler på hvordan kirkene kan brukes til langt mer enn gudstjenester, vigsler og gravfred.

Sats på det dere lykkes med. Om det er noe dere ikke synes dere får så godt til: må dere fortsette? Kanskje skal det erstattes av noe annet? Vær den kirken dere selv trenger, og ønsker å bruke! Tenk raust om hva kirkene kan romme som bygdas samlingssted for kultur og verdifulle samtaler. Prøv gjerne ut nye ting! Blir det vellykket, kan det gjentas. Blir det ikke så bra, kan det jo bli med forsøket.

Samisk språk og kultur

Etter Sannhetskommisjonens rapport har vi lært mer om hvordan diskriminering og fornorsking skapte vonde sår for samer og kvener, skogfinner og norskfinner. Vi har også lært mer om hvordan skam og usynliggjøring fungerer. Det er viktig for den som ble usynliggjort, at språk og andre kulturuttrykk tas i bruk, slik at en kan oppleve å bli *synlig*. Nå har vi en mulighet til at det kan skapes *andre* historier fra vår tid: om forståelse, mangfold og fellesskap

I denne sammenhengen er det en stor ting at hele Det nye testamentet nå, for første gang, er ferdig oversatt til sørsamisk.

I Nidaros bispedømme er målet at det sørsamiske språket høres i alle gudstjenester. Enklest gjør vi dette gjennom å la velkomstord og velsignelsen høres på begge språk. Slik sørger vi for at det kan høres og sees at vi er to folk som hører til – sammen – i dette området av landet.

Folkekirke og lokalsamfunn.

En visitas er besøk til den lokale kirke, men også til de lokalsamfunn som kirken hører til i. Med en visitas ønsker vi å framsnakke kirkas og de ansattes rolle i lokalsamfunnet. Likeens ønsker vi å framsnakke alle de som arbeider for gode lokalsamfunn for alle som bor der.

Gode lokalsamfunn handler om gode arbeidsplasser og møteplasser, om gode muligheter for næringsliv og næringsutvikling, og om å ivareta det enkelte menneskes ulike styrker og behov.

Besøket hos Grøntvedt Pelagic på Uthaug ble et møte med en tradisjonsrik og imponerende familie- og hjørnesteinsbedrift. Her foredles sild og annen fisk i svære kvanta, i en bedrift med stor bevissthet om bærekraft og samfunnsansvar. Takk til Bjørnar og Tonje Grøntvedt for hyggelig mottakelse og spennende omvisning.

Fra Grøntvedt Pelagic til Treffpunkt Uthaug var det kort vei. Her er det etablert et viktig møtepunkt for pensjonister. Her er det den gode praten og kjente ansikter som står i sentrum. Det er viktig med gode møteplasser, og mennesker man kan glede seg til å treffe.

På Ørland sykehjem møtte vi engasjerte og verdibevisste helsearbeidere som arbeider målbevisst med å gi alle beboere i institusjonene en god og meningsfull hverdag. Her er det fokus på helhetlig omsorg, livsglede og respekt for den enkelte.

Arbeidsmarkedsbedriften SAVA har en bedriftsfilosofi og et menneskesyn som setter individets verdighet i sentrum. Her verdsettes alles evner og bidrag til fellesskapet. Alle har muligheter til å lære, vokse og utvikle seg. Her er det gode medvandrere som gjør en forskjell: alle trenger vi å bli møtt med respekt og sett for den man er, og det vi kan bidra med.

I Bjughallen møtte vi Fosen Lions: ei aktivitetsgruppe for utøvere med forskjellige utfordringer. Da vi stakk innom, var barn og familiene deres i sving med ulike allidretts-aktiviteter. Stor glede, fart og livsutfoldelse! Fosen Lions er en del av Bjugn Håndballklubb, og et fint eksempel på inkludering og mangfold, som ønsker å gi barn og unge mulighet til å oppleve mestring og å høre til, og utvikle ferdigheter sammen. Her er alle gode nok! Her kan alle være med. Takk til Bjugn håndballklubb som legger til rette for viktige opplevelser!

Mellom de ulike besøkene kjørte vi gjennom et høstpreget jordbrukslandskap og ble minnet om primærnæringa som er til stede i hele kommunen. Mat på bordet er ingen selvfølge.

Takk til alle tok godt imot oss!

Samfunnssikkerhet og beredskap

Et besøk til Ørland kommune er alltid et besøk til forsvarskommunen Ørland med kampflybasen og menneskene som har sitt daglige virke på basen, og familiene deres. Lokalkirken i Ørland må alltid spørre seg selv: Hva betyr det å være kirke i *dette* samfunnet og for disse innbyggerne? Hvordan kan kirken bidra til ivaretagelse og beredskap? Kirkas svar har bl.a. vært å gi diakonen en særlig oppgave med å arbeide blant de vernepliktige, og forsvarsansattes familier. Her gjøres det mye godt arbeid og nye idéer prøves ut.

For amerikanere er Thanksgiving en familiehøytid som mange har et sterkt forhold til. Og hva så når man er på et annet kontinent? Da kan det hende at årets «Friendsgiving» snart kan bli et sted å møte andre når man særlig tenker på venner og familie. Gjestfrihet kommer i mange former.

I møte med forsvarsansatte har kirka en kompetanse som kan være særlig viktig. Kirkelige medarbeidere jobber hver uke i livets grenseland. Livets store spørsmål og livets sårbarhet, sorg og avskjed, mening og tro, er noe kirkas medarbeidere har mengdetrening på. I alle kriser vil kirkas tilstedeværelse og bidrag bli etterspurt. Dere er her. Takk for et godt møte sammen med forsvarsansatte og vernepliktige under visitasen

Møte med skole og lokalsamfunn

I Bjugn ble vi ønsket velkommen til et besøk på Fosen VGS, til omvisning og en spennende verdisamtale med tillitsvalgte elever og rektor ved skolen. Takk for en god samtale og et spennende møte.

På tacotreff på Bjugn menighetshus fikk vi nok et møte med elever fra skolen. Dette er et flott tiltak som har blitt tatt godt imot av hybelboende elever ved flymekanikerlinja. Men de var ikke aleine der: har var også folk fra bygda, som syntes dette var en fin måte å være sammen på. For den som er ung er årene på videregående skole en viktig og formende periode. Tenk stort om det fellesskapet dere så gjestfritt inviterer til, og hva det kan bety å ta oppvasken og den gode samtalen sammen!

Møte med Ørland kommune

Vi har også hatt møte med ledelsen i Ørland kommune. Møtet med kommunen er muligheten for en samtale hvor vi kan løfte blikket, og snakke godt sammen om felles ansvar for innbyggere og lokalsamfunn i kommunen. Takk for gode relasjoner og en tillitsfull dialog mellom kirkelige ansatte, kirkelige råd og kommunen.

Den lokale kirka har en krevende ressursituasjon, og den kan redusere kirkas mulighet til å opprettholde sine tjenester på det nivået som trengs. Både i den lokale kirka og i kommunen vil det alltid finnes uløste oppgaver og et ønske om større ressurser. Det er viktig med en åpen samtale om hvordan vi kan finne en god vei videre – sammen.

I arbeidet med ny organisering av Den norske kirke har kommunene vært tydelig på at de ønsker å bevare de nære båndene til den lokale kirke og videreføre sitt ansvar for den. Statskirka finnes ikke lenger, men kommunekirka lever i beste velgående som folkekirke og trossamfunn – forpliktet i Grunnloven på å være til stede i alle lokalsamfunn i hele landet. Den norske Kirke er trossamfunn og folkekirke, og landets største sivilsamfunnsaktør med nesten 3.5 mill. medlemmer.

Som trossamfunn handler det om å være med og skape fellesskap preget av tro, håp, og kjærlighet. Det er godt å høre at kommunene så tydelig ønsker at kirkas bidrag til nettopp dette. Som folkekirke er det kirkas samfunnsoppdrag å bidra til gode lokalsamfunn. Samarbeidet mellom kirke og kommune handler om mer enn de kirkelige handlingene. Det handler om de samme folkene, om livet til innbyggerne, om å være viktige samfunnsaktører i de samme lokalsamfunnene.

Noen utfordringer

Etter innholdsrike visitasdager vil jeg legge igjen noen utfordringer:

- I Ørland og Bjugn har dere et sterkt engasjement for barn og unge, for inkludering og mangfold. Dere lykkes med mye og har mye å glede dere over. Samtidig er utenforskap en utfordring for mange unge. Dette er det viktig å vie oppmerksomhet.

- Sammen med kommunen og Forsvaret vil det være viktig å gå inn i et systematisk og forpliktende samarbeid om beredskap og samfunnssikkerhet.
- Etter fem år i samme fellesråd, med to menighetsråd og én kommune, har dere gjort mye for å etablere felles kultur og arbeide godt sammen som én stab. Fortsett dette gode arbeidet både i hverdagsrutiner og i langsiktige planer.

Lykke til som lokal kirke med å bidra til mer himmel på jord. Broa mellom fortid og framtid er den tida som er *nå*. Det er nå det er vår mulighet – og vår tid- nå er det vi som gå ut på den broa som leder til hverandre, til nåde og kjærlighet, til fellesskap, håp, vennskap og livsmot.

Til slutt: TAKK! Et stort takk for gjestfrihet og varm mottakelse overalt! Takk til dere som har planlagt og deltatt under visitasdagene: til prestene, til dere som er ansatte i Ørland fellesrådsområde, rådsmedlemmer og frivillige, til kommuneledelse og andre som vi har møtt. Takk til prost Steinar Leirvik og seniorrådgiver Inge Torset for konstruktivt og godt arbeid og medarbeiderskap!

Prosten i Fosen, Steinar Leirvik, vil følge opp med samtaler og besøk i løpet av det neste halve året.

Må Gud velsigne menighetene i Ørland og Bjugn sokn, og veien videre som lokalsamfunn og kirke sammen!

Dokumentasjon

Til visitasen er utarbeidet rapporter fra fellesrådet og menighetene, ført i pennen av kirkeverge Karen Lervik Stai, sokneprestene Daniela Jona Lind og Ole Thomas Bientie Reiten. Prost Steinar Leirvik har ledet planleggingen av visitasen og utarbeidet befaringsrapport. Tusen takk til dere alle!

Rapportene gir innsikt i de lokale forholdene. De er viktige som forberedelse, og viktig for arbeidet under selve visitasen. Rapportene har vært utgangspunkt for samtale med de ansatte, rådene og Ørland kommune.

Rapportene vil sammen med denne oppsummeringen utgjøre visitasprotokollen. Denne samlede, skriftlige dokumentasjonen vil også være underlagsmateriale for oppfølgingsarbeidet etter visitasen.